

درست نویسی زبان وطنی

مریم احمدی

این «ز» یا این «ذ»؟

بعضی از غلط‌ها را آن قدر نوشته ایم و نوشته اند که به عنوان نگارش درست پذیرفته شده اند و به سختی قابل تشخیص اند؛ مثل کاربرد «ز» در کلمه گزار و «ذ» در کلمه گذار که در تلفظ یکسانند اما دو معنای متفاوت را منتقل می کنند.

واژه «گذاشتن» دو معنای حقیقی و مجازی دارد. معنای حقیقی آن قرار دادن به طور عینی و مشهود است. معنای مجازی آن نیز وضع کردن است. مثل کاربردهای آن در ترکیب های قانون گذاری، سرمایه گذاری، پایه گذاری و... واژه «گزاردن» اما در وهله اول به جا آوردن و انجام دادن را می رساند. نظیر کلمات نماز گزار، خدمت گزار، سپاس گزار و... بنابراین تکلیف نگارش درست این گونه می شود که:

«برای من وقت بزار» «برای من وقت بذار».

«ز شما سپاس گذاری می کنم» «از شما سپاس گزاری می کنم».

این «ت» یا این «ط»؟

نوع ساده تر شباهت تلفظ و تفاوت املا در کلماتی چون «حیاط» و «حیات» دیده می شود.

واژه «حیاط» در حقیقت اشاره به بخشی از محیط خانه دارد؛ در حالی که واژه «حیات» به معنای زیستن است.

«ه» بگذاریم یا کسره؟

یکی دیگر از اشتباهات رایج، استفاده از «ه» به جای کسره است که این روزها با اصطلاح «هکسره» شناخته می شود. نوشتن «ماله من» به جای «مالِ من» یا «جانه من» به جای «جان من» به شدت غلط است.

از طرفی استفاده از «ه» به جای «است» در زبان محاوره درست بوده و نباید «کسره» به کار برد. در واقع هر جا که از واژه «است» در زبان رسمی استفاده می کنیم، در زبان محاوره ای می توانیم آن را تبدیل به «ه» کنیم. مثلاً جمله «دیوار رنگارنگ است»، در نگارش محاوره ای می شود: «دیوار رنگارنگه»؛ ولی استفاده از «کسره» به جای «است» و بیان جمله «دیوار رنگارنگ» در این گونه مواقع اشتباه خواهد بود.

یک جست و جوی ساده در گوگل

در این میان هستند غلط هایی که فقط از ندانستن املا صحیح کلمه آب می خورند و نه بد فهمیدن معانی یا عدم آگاهی نسبت به قواعد دستوری. این نوع غلط نویسی ها آزاردهنده ترند. ما هر زمان که شیوه نوشتن یک کلمه را نمی دانستیم یا در آن شک داشتیم، با یک جست و جوی ساده در اینترنت می توانیم نگارش درست را بیاموزیم. برخی از غلط های مشهور در این زمینه:

«مطمئن» «مطمعن»

«درخواست» «درخاست»

«حاضر» «حاظر»

از طرفی استفاده از «ه»

به جای «است» در زبان محاوره

درست بوده و نباید «کسره» به کار

برد. در واقع هر جا که از واژه «است»

در زبان رسمی استفاده می کنیم، در

زبان محاوره ای می توانیم آن را

تبدیل به «ه» کنیم.

بیشترین

علائمی که در

نوشته‌های معمولی به کار

می‌آیند را می‌توان نقطه، نقطه‌ویرگول

و ویرگول دانست که هرکدامشان

ویژگی‌ها و جایگاه استفاده خاص

خود را دارد.

یادگیری درست نویسی

به کمک این منابع

مطالعات عمومی، می‌تواند در یاد گرفتن درست نویسی کمکمان کند. وقتی مدام شکل‌های صحیح نوشتن جلوی چشمان باشد، ناخودآگاه در ذهنمان حک می‌شود کدام درست است و همان را به کار خواهیم برد. روزنامه بخوانیم، مجلات را دنبال کنیم، کتاب‌هایی که به آن‌ها علاقه مندیم را تهیه کنیم. همه این‌ها باعث می‌شود چشم و ذهنمان درست‌ها را بشناسد.

خواندن کتاب‌های تخصصی در زمینه درست نویسی بسیار راهگشاست. یکی از این کتاب‌ها که متنی سلیس و قابل فهم دارد، راهنمای نگارش و ویرایش است که انتشارات «به نشر» آن را به چاپ رسانده. همکاری دکتر جعفر یاحقی و دکتر محمد مهدی ناصح در تألیف این کتاب، اثری مناسب عموم را ایجاد کرده که می‌توان برای یاد گرفتن کلیات و بخشی از جزئیات رویش حساب باز کرد.

اگر با نرم‌افزار «Word» مطالبتان را تایپ و نگارش می‌کنید، می‌توانید افزونه «ویراستیار» را از اینترنت دریافت کرده و از طریق آن، هم غلط‌های نگارشی متن‌تان را اصلاح کنید و هم قواعد درست نویسی را بیاموزید.

مستقل که جمله

واحدی می‌سازند یا

زمانی که در مورد چند

کلمه اسناد واحدی داده

می‌شود.

معروف‌ترین مثالی که اهمیت استفاده از ویرگول را نشان می‌دهد، جمله «بخشش لازم نیست اعدامش کنید» است که با گذاشتن ویرگول به دو شکل متفاوت خوانده خواهد شد:

«بخشش، لازم نیست اعدامش کنید».

«بخشش لازم نیست، اعدامش کنید».

بنابراین در استفاده از ویرگول، دقت بیشتری به خرج دهید.

نقطه‌ویرگول :

از علامت‌های درنگ به شمار می‌رود. مثلاً برای جدا کردن عبارت‌های مختلف یک جمله طولانی که به‌ظاهر مستقل و در معنا به هم مربوط هستند از نقطه‌ویرگول بهره می‌بریم. مثل:

مشک آن است که خود ببویید؛ نه آنکه عطار بگوید.

دونقطه :

هنگامی که کار برده می‌شود که می‌خواهیم نقل قول مستقیمی در نوشتارمان به کار ببریم. مثل:

حسین می‌گفت: من به آینده امیدوارم.

علامت‌ها سر جای خودشان

استفاده از علائم نگارشی علاوه بر زیباتر کردن نوشتار، خواندن آن را آسان‌تر می‌کند. به این معنا که مفاهیم به‌درستی منتقل می‌شود و خواننده مطلب را همان‌طوری می‌خواند که غرض و مقصود نویسنده است. دروغ نیست اگر بگوییم این علامت‌ها خودشان یک دنیا حرف برای گفتن دارند. کاربرد به‌جا و مناسب علائم به راحتی می‌تواند در مکث‌ها و توقف‌ها، لحن خواندن، مشخص کردن گوینده و... راهنمای خواننده باشد تا با دقت و سلیس‌تر از مطلبی که دنبال می‌کند، لذت ببرد. بیشترین علائمی که در نوشته‌های معمولی به کار می‌آیند را می‌توان نقطه، نقطه‌ویرگول و ویرگول دانست که هرکدامشان ویژگی‌ها و جایگاه استفاده خاص خود را دارد. سایر علائم نیز به نوبه خود مهم هستند؛ اما در اینجا فرصت پرداختن به همه آن‌ها نیست.

نقطه .

مهم‌ترین کاربرد نقطه در پایان جملات خبری و اثنائی است. مثل:

باید هر چه زودتر برویم.

ویرگول ،

به‌طورکلی ویرگول نشانه درنگ و توقف کوتاهی است که در چند مورد استفاده می‌شود. مثلاً میان چند جمله و عبارت